

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
„XX LAT ODRODZONEGO SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W POLSCE”

WYŻSZA SZKOŁA HANDLOWA W RADOMIU,

8 marca 2010 roku

W Polsce przemiany roku 1989 doprowadziły do zmiany zasad konstytucyjnych, a w rezultacie do uchwalenia ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie terytorialnym. Dwudziestoletni okres funkcjonowania odrodzonego samorządu terytorialnego w Polsce jest znakomitą okazją do podsumowania dorobku społeczeństwa obywatelskiego oraz refleksji nad perspektywami rozwoju samorządu terytorialnego. Konferencja „XX lat odrodzonego samorządu terytorialnego w Polsce”, zorganizowana z inicjatywy Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu oraz Centrum Studiów Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Lokalnego w Warszawie, pozwoliła na wymianę doświadczeń związanych z funkcjonowaniem i reformami samorządu terytorialnego w Polsce.

Otwarcia konferencji dokonała rektor Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu – doc. dr Elżbieta Kielska. Następnie głos zabrała dziekan Wydziału Nauk Prawnych Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu – dr Ewa Jasiuk. Wykład wprowadzający pt. „Aktywizacja i rozwój społeczności lokalnych” wygłosił prof. Zbigniew Tadeusz Wierzbicki, szczególną uwagę zwracając na etapy aktywizacji społeczności lokalnej oraz obiektywne i subiektywne bariery aktywizacji, nawiązując również do wątków aksjologicznych w rozważaniach nad samorządem terytorialnym.

W następnym panelu Konferencji referat przedstawił prof. Andrzej Piekara, obchodzący jubileusz osiemdziesięciolecia urodzin. Z tej okazji rektor WSzH – doc. dr Elżbieta Kielska złożyła Jubilatowi życzenia oraz podziękowania za dotychczasową działalność naukową i dydaktyczną, akcentując w swoim przemówieniu ogromny autorytet prof. Piekary. Głos zabrali również najbliżsi współpracownicy Profesora, wspominając wzruszające wydarzenia potwierdzające Jego niezwykłą osobowość. W pracy naukowo-dydaktycznej prof. Piekara zawsze stał na straży podstawowych wartości, okazując ciepło i życzliwość współpracownikom i studentom. W swojej książce *Jakość administracji w Polsce* zawarł na kartach wstępnych sentencje T. Kotarbińskiego „Nie może być pełni sprawności bez uczciwości i w ogóle bez walorów moralnych, znamionujących porządek człowieka zawsze i wszędzie”. Ta

myśl zakotwiczona była również w treści referatu konferencyjnego, zatytułowanego „Podstawy doktrynalne odrodzonego samorządu terytorialnego w III RP”, w którym prof. Piekara zaakcentował, że prawo nawet najlepsze, nie jest w stanie zapewnić, że pewne nadzieje związane z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego będą realizowane. O tym decyduje kultura społeczności lokalnej. W jednostce musi być niezbędne minimum kapitału ludzkiego i społecznego, w oparciu o które można budować ustrój Polski lokalnej. Zdaniem Profesora tworzenie i skuteczność samorządu terytorialnego zależy od uwarunkowań społecznych. Profesor nawiązał również do potrzeby apartyjności w samorządzie, która byłaby uwarunkowana zmianą przepisów, zwłaszcza ordynacji wyborczej.

Następnym prelegentem był prof. Zbigniew Niewiadomski, który wygłosił referat pt. „Sądowo-administracyjna kontrola samorządu terytorialnego”. Zaakcentował w nim dwuinstancyjność postępowania administracyjnego i sądowego, pozytywnie oceniając zakres kontroli sądowej nad polskim samorządem terytorialnym.

Kolejny prelegent – prof. Tadeusz Mołdawa – wygłosił referat pt. „Konstytucyjne podstawy samorządu terytorialnego we współczesnej Polsce”. Zwrócił uwagę na fakt, że „skoro Konstytucja przyznała wojewodzie nadzór nad samorządem, to jednostki samorządu terytorialnego nie powinny przekraczać granic województwa, bo to utrudniałoby wojewodzie wykonywanie zadań”. Nawiązał również do referatu przedmówcy, powołując się na treść art. 184 Konstytucji dotyczącego kontroli sądów administracyjnych nad administracją publiczną, w tym również samorządową. W swoim referacie powołał się również na zasadę podziału władz, podkreślając, że środek nadzoru, jakim jest rozwiązanie organu stanowiącego samorządu terytorialnego przez Sejm, pozostaje w sprzeczności z tą zasadą.

Następną sesję otworzył referat wygłoszony przez prof. Barbarę Rysz-Kowalczyk. Przedstawiła ona zadania i funkcjonowanie samorządu terytorialnego w sferze społecznej, zwracając uwagę na decentralizację polityki społecznej i argumentując, że na poziomie lokalnym łatwiej zdiagnozować problemy. Zaakcentowała, że w ocenie trafności podziału kompetencji za punkt odniesienia należy przyjąć zawsze zasadę pomocniczości, a także wyeksponowała problematykę współpracy samorządu z sektorem społecznym, analizując sferę podejmowania decyzji, kategorie kapitału ludzkiego, kategorię społeczeństwa obywatelskiego oraz implementację polityki społecznej. Profesor podkreśliła, że po dwudziestu latach zwiększania udziału samorządu w wykonywaniu zadań publicznych samorządy mogą powiedzieć: „mamy co robić”.

Kolejnym prelegentem był prof. Jan Łukasiewicz, który przedstawił referat, przygotowany wspólnie z prof. Stanisławem Wrzoskiem, na temat: „Myśl organizacyjna, a samorząd terytorialny w II Rzeczypospolitej”. Profesor Łukasiewicz zaakcentował wpływ rozwiązań prawnych funkcjonujących w okresie II Rzeczypospolitej na ukształtowanie i wyznaczenie miejsca samorządu terytorialnego we współczesnej Polsce.

Do tej problematyki nawiązał również kolejny prelegent – ks. prof. Sławomir Fundowicz, autor referatu pt. „Ewolucja nadzoru nad samorządem terytorialnym w Polsce”. Analizując przedmiotowe zagadnienie, nawiązał do „szkoły lwowskiej” prawa administracyjnego, szczególnie odnosząc się do zasady sądowej ochrony sa-

modzielności samorządu terytorialnego oraz krytycznie rozważając środek nadzoru, jakim jest rozwiązanie organu stanowiącego samorządu terytorialnego przez Sejm.

Do problematyki nadzoru w ramach dyskusji konferencyjnej odniósł się również prof. Waldemar Hoff. Cenne refleksje Profesora dotyczyły nadzoru nad samorządem terytorialnym w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej i zasad wspólnotowych.

Podsumowując, Konferencja Naukowa „XX lat odrodzonego samorządu terytorialnego w Polsce” przyczyniła się do pogłębienia analizy skutków kolejnych reform samorządowych, również z perspektywy dokonujących się zmian wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Prezentacja zagadnień z zakresu ewolucji administracji samorządowej potwierdza tezę, że „nie istnieje nic takiego, jak «ostateczny model ustroju»”. Wydaje się, że konstrukcja i zakres władzy samorządowej odpowiada aktualnym potrzebom i możliwościom społeczeństwa. Jednakże rozwój jest procesem ciągłym, w związku z tym będą wciąż powstawać nowe potrzeby i wzrastać możliwości ich zaspokojenia. Jak zaakcentował prof. Piekara, proces decentralizacji powinien przebiegać stopniowo. Jego zdaniem tam, gdzie istnieją tradycje identyfikacji się z miejscem zamieszkania, samorząd terytorialny ma możliwość wywarcia twórczych skutków. Niemniej jednak wydaje się, że najważniejszy aspekt, czyli decentralizacja zarządzania i powierzenie spraw lokalnych samych zainteresowanym, czyli wspólnotom samorządowym, został już osiągnięty. Natomiast skuteczność działania samorządu terytorialnego zależeć będzie również od uwarunkowań społecznych i kulturowych.

*Małgorzata Kruszewska-Gagoś
Katedra Nauki Administracji KUL*